

КРИСТАЛІЧНА СТРУКТУРА $\text{EuGa}_{1,68}\text{Sn}_{0,32}$

Токайчук Я.О., Огоновський І.К., Кулінич О.І., Гладішевський Р.Є.

Львівський національний університет імені Івана Франка,

yaroslav.tokaychuk@lnu.edu.ua

На ізоконцентраті 33,3 ат.% Eu системи Eu–Ga–Sn при 400°C встановлено існування нової тернарної сполуки $\text{EuGa}_{1,68}\text{Sn}_{0,32}$. Її кристалічну структуру визначено методом порошку за масивом рентгенівських дифракційних даних сплаву $\text{Eu}_{33,3}\text{Ga}_{56,7}\text{Sn}_{10}$, отриманим на дифрактометрі STOE Stadi P (проміння Cu $K\alpha_1$, інтервал сканування $6^\circ \leq 2\theta \leq 110^\circ$, крок сканування $0,015^\circ$). Зразок синтезували з чистих металів (з вмістом основного компонента не менше 99,9 мас.%) електродуговим сплавлянням в атмосфері аргону і гомогенізували у вакуумованій кварцовій ампулі при 400°C впродовж 1 місяця. Параметри профілю дифрактограми та параметри кристалічної структури тернарної сполуки уточнювали методом Рітвельда, використовуючи пакет програм FullProf Suite [1]. Елементний та кількісний склад тернарної сполуки підтверджено результатами енергодисперсійної рентгенівської спектроскопії (скануючий електронний мікроскоп Tescan Vega3 LMU). Визначений цим методом склад сполуки ($\text{Eu}_{0,99(3)}\text{Ga}_{1,70(3)}\text{Sn}_{0,30(2)}$) відповідає результатам уточнення параметрів структури методом Рітвельда.

Кристалічна структура сполуки $\text{EuGa}_{1,68(2)}\text{Sn}_{0,32(2)}$ (табл.) належить до типу (СТ) AlB_2 : символ Пірсона (СП) $hP3$, просторова група (ПГ) $P6/mmm$, $a = 4,3870(4)$, $c = 4,5781(4)$ Å, $R_B = 0,0286$, $R_F = 0,0465$. З літератури відомо про існування високотемпературної модифікації бінарного галіду EuGa_2 з цією структурою ($a = 4,345$, $c = 4,520$ Å) [2], однак при 400°C стабільною є низькотемпературна модифікація зі СТ KHg_2 (СП $oI12$, ПГ $Imma$, $a = 4,6459$, $b = 7,6255$, $c = 7,6379$ Å) [3]. Таким чином, $\text{EuGa}_{1,68(2)}\text{Sn}_{0,32(2)}$ при 400°C є індивідуальною тернарною сполукою, що, можливо, утворюється шляхом стабілізації атомами Sn твердого розчину заміщення на основі високотемпературної модифікації EuGa_2 до нижчих температур.

Таблиця

Координати, заповнення позицій та ізотропні параметри зміщення атомів у структурі тернарної сполуки $\text{EuGa}_{1,68(2)}\text{Sn}_{0,32(2)}$

Атоми	ПСТ	Координати атомів			$B_{\text{iso}}, \text{Å}^2$
		x	y	z	
Eu	$1a$	0	0	0	0,52(7)
$M = 0,842(10)\text{Ga} + 0,158(10)\text{Sn}$	$2d$	1/3	2/3	1/2	0,96(11)

Значення міжатомних віддалей Eu–Eu ($4,3870(4)$ Å), Eu–M ($3,4140(4)$ Å) є більшими, чи відповідають сумам відповідних металічних радіусів Eu, Ga і Sn, що вказує на відсутність значної взаємодії між атомами. Натомість, значення міжатомних віддалей M–M ($2,5329(4)$ Å) є меншими за суми металічних радіусів відповідних атомів, що може вказувати на частково ковалентний характер зв'язків між атомами p -елементів у структурі сполуки $\text{EuGa}_{1,68(2)}\text{Sn}_{0,32(2)}$.

У структурі типу AlB_2 ці атоми формують плоскі графітоподібні сітки перпендикулярно до кристалографічного напрямку [001].

1. Rodríguez-Carvajal J. Recent developments of the Program FULLPROF // Commission on Powder Diffraction (IUCr), Newsletter. – 2001. – 26. – P. 12–19.

2. Дзяна Д.І., Марків В.Я., Гладішевський Є.І. Кристалічна структура сполуки EuGa_2 // Допов. акад. наук Укр. РСР. – 1964. – С. 1167–1179.

3. Sichevich O.M., Cardoso Gil R.H., Grin Y. Refinement of the crystal structure of europium digallide, EuGa_2 // Z. Kristallogr. – New Cryst. Struct. – 2006. – 221. – P. 261–262.